

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто пост. шил. 143322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає
від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крону 4.20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 7.50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. к. Руму-
нії 150 лей, Болгарії 750
ал., Австрії 750 ал. Звізна
адреса 1 зол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“

Начальний редактор **ВАСИЛЬ ПАНЕЙКО**

Оком чужинця.

Вражіння з Волині.

Мій приятель, чужинець, віддавна цікавиться українськими справами. Хоча це не було йому легко, бо романські народи тільки з тою-то присвоюють собі славянські мови, то такі знаменито вивчилися по українськи. Шевченка, Франка, Лесю Українку, Олеса і т. д. читає як своїх рідних, ба має навіть цілу збірку збірку власних перекладів цих поетів. Родом Француз зі Швейцарії, досконало знає Галичину і пішком перейшов мало не цілі наші Карпати. — Крім того то ходив, то їздив по Поділля, Покуттію, Розточчю, бував навіть на Лемківщині. — Все це ще за австрійських часів. В часах великої російської революції, як творилася українська держава, жив якийсь час у Києві, Одесі, Полтаві і т. д. бував по селах; розмовляв з селянами робітниками та інтелігентами. Одним словом старався пізнати Україну власними очима та ухами через безпосередню обсервацію.

В останніх часах, як пішла в рух „українізація України“ (I) бував знову на Україні і набирал у ко-мірках своїго мізку цілу масу дуже цікавих обсервацій, наскрізь оптимістичного характеру.

Независими часами ми стрінулися у Львові по кількох літах неба-чення.

Мені було дуже цікаво, які його спостереження про сучасний стан українського життя в Галичині?

Він відповів мені цілком коротко: „Ви переживаєте тепер дуже тяжкі часи. Але я дивлюся на ваше сучасне положення, так сказа-ти, збачаю історію і мушу отвер-то сказати, що сучасну добу в жит-ті галицької України не вважаю за пропашу, а навпаки за корисну для нас, бо кінче потрібну“.

Його погляд так здивував мене, що хвилину я не міг спромогтися щонебудь сказати. Мій приятель анічав в його дива величезне здивування і сам пояснив свою думку: „Інакше ви ніколи не на-училися би ходити на власних ногах“. І далше викладав мій приятель свої погляди менш-більш осьяк:

„Розуміється, що сучасному по-коління учинити ходити на влас-них ногах вже пізно. Це школа не для нього. Воно в найтрагічнішо-му положенні, яке тільки можна собі уявити. Повороту до того, серед чого воно виросло, а чим зжилося — нема і не може бути, а пристосувати себе до сучасного не має сили, ні змоги! Воно дожи-ватиме свого віку поміж жалем за минулим, а тутують за неосагненим...“

Але для грядучих поколінь буде це досконала школа. Змалку бу-дуть учинити ходити на власних ногах! Не буде біля них пістунки, що піддержувала би їх повід па-м'яті. Життя каже їм твердо: трібу-й власних сил! Може багато буде і жалітв: понанбаватимуть собі гузи, звикнуть не одна рука чи нога, але ті, що перейдуть таку школу, будуть так цупко стояти на своїх ногах, що ніхка хуртовина не по-валить їх, ані захитить!

Досі ви в Галичині не переходили такої школи. Від часу, як по-пали під Австрію, привикли мати пістунку. Інша річ, ця пістунка бу-ла крайня ледащо і непотріб, але ви научилися все оглядатися на неї. Бувало, ви сварилися з нею, випра-вляли бешкети, грозили, гнівалися і т. д. і т. д. — але все це робили як діти, котрі уживають всяких на-ївних штук, щоб вибороти щось від пістунки.

Основним в психології україн-ського населення Галичини було глибоко вкорінене почування, що ось ми маємо пістунку. Відень! від якої все! без якої ніщо! Ходить тільки про те, щоб ця пістунку якимнебудь способом зеднати собі, а тоді вже воно буде гаразд. Ціла довголітня політика українського народу під Австрією не була ніко-ли нічим іншим, як тільки зусил-лям задля придбання для себе осьякої пістунки з далекого Відня.

Тепер це положення основно змі-нилося. Польщі ані не в голові бра-ти на себе роль пістунки супроти України. Хвилює це гірше, але на дальшу мету далеко краще для вас України. Я не маю страху за ваше майбутнє. Знаю, що у вашім народі є стільки живучої сили, що панування Польщі буде для вас не руїною і загрозою, а знаменитою школою: ходити на власних ногах. Як ваш ширий приятель бажає вам тільки одного: щоб ви найскорше ви цієї штуки научилися“.

Ми довго ще розмовляли на цю тему і признаюся, що уваги мого приятеля були такі влучні, що рід-ко коли заходила потреба, щось перечити, або справляти. Я мусів признати йому, що дуже добре орієнтується в наших справах. За-наш розмови вишло, що з україн-ських земель, які найшлися тепер під Польщею, знає тільки Галичину. Не-довго думаючи, запропонував мені зробити спільну прогульку на Во-линь. Я радо згодився і третього дня від повисше переданої нашої розмови ми вибралися через Броди до Кременця.

Ми їхали особовим поїздом тре-тьою класою, бо так бажав собі мій приятель. Це своє бажання ви-яснив тим, що тільки в особових поїздах і тільки в третій класі мож-на приглядатися життю-буттю того населення, через якого територію пробігає залізниця. Поспішними ро-їздами їдуть переважно чужинці: купці; їм занадто спішно, щоб тратити час на їзду особовими поїздами; вони переїзять тільки з од-ного більшого міста до другого; малі стації, на яких поспішні поїзди не зупиняються, їм нецікаві; вони заробляють стільки грош, що ошча-джувати на ціні залізничних білетів їм не випадає. Другою класою їдуть люди переважно ав-том неінтересні, це або урядовці, або офіцери — вони платять третю, а їдуть другою на те тільки, щоб як найдалше держатися від су-спільності. Від них ми нічого ціка-вого не довідаємося — говорив мій приятель. Вони не мають ні своїх

поглядів, ні своєї думки. Мов па-пугаї паплюють тільки те, що вичи-тали в щоденній пресі. Поза тим уміють говорити лише про аванси, платню, додатки до платні та про своє „перепрацювання“. Серед такої розмови ми доїхали до Радивилова. Я пояснив своєму товаришеві, що ми саме що переїхали давню гра-ничну лінію між Австрією і Росією. Мій товариш завовав і став пильно приглядатися людям, що суетилися на стації, всідали до вагонів, робили службу чи то залізничну, чи по-стову. Це робив він уважно на кож-ній стації. Поміж стаціями прислу-хувався розмові їдучих, переходив з вагону до вагону, вдавався в ко-роткі розмови з їдущими; на біль-ших стаціях висідав, заглядав до нутра стаційних будинок і т. д. і т. д.

На стації Кам'янка треба було пересідати і ждати досить довго на поїзд, що мав нас занести в Кре-мянець. і тут мій товариш пильно приглядався людям, вслухувався в їх розмову і сам ставав до звичай-них поміж подорожними балачок.

Ми доїздили до Кременця. Знаєте — заговорив мій това-риш — тутешні Українці залізни-цею не їздять. Ось ми їдемо вже кілька годин по Волині, а я не чув ще ані словечка по українськи.

В Кременці ми пішли пішки до міста, хоча на двірці жидівські фі-якри запрошували нас польсько-жидівським жаргоном до своїх дряхлих новозб.

На вулицях Кременця чули ми українську мову тільки в уст се-лянства та місцевих міщан. Крема-нець говорить по жидівськи, по польськи та по російськи... На ці-лий Кременець начили ми не більше як десять утравістичних польсько-українських вивісок — решта самі польські! Заговорите по українськи до Жиди — відпові-дає по польськи, заговорите до інтелігента, відповідає як не по польськи, то по російськи. Щойно в дальшій розмові показується, що Жиди говорять по українськи зо-всім добре, краще ніж по росій-ськи, далеко краще ніж по поль-ськи. Однак ніхто з місцевих У-країнців, що „по польськи одча-ються“ не розмовляє з Жидами по українськи: менше відважні! Шти-гулькають по польськи, відважні-ші послугуються „общепонят-ним языком“, ось тому і Жиди звикли говорити по українськи тільки до селянина!

Але жак траплялося далеко „р-ше! Поміж тими інтелігентами, які на наш український запит відпові-дали по польськи, або по росій-

ськи, були Українці і то навіть тих активніших! Вони виправду-валися: „Бачите, чоловік не знає до того, щоб не знана йому якась-чужа людина могла б лудити звер-нутися до нього в українській мо-ві і тому ярау не відповідає по українськи. Це бачите річ звичку...“

— На це зауважав мій приятель. Розуміється річ звички. Та чи дій-дете ви колись до такої звички, щоб на українській землі по у-країнськи відповідали навіть на че-українськи запити?

З Кременця ми поїхали у Рівне. Торговецьке місто, багато кра-пини, на вулицях великий рух. У-країнських вивісок на крамниціх цілком не видно. Тільки на трьох книгарнях побіч польського є і у-країнський напис. Пануюча мова на вулицях: жидівська, декуди почуєш російську і польську; української не дослухаєшся! Місцеві Українці говорять у всяких урядах по поль-ськи, в жидівських крамниціх по російськи. Жиди заговорюють до кожного незнайомого по польськи, колиж ти говориш далше по у-країнськи, переходять на російщи-ну; по українськи говорять тільки до селянства.

— Ваші Українці — каже мій приятель — удають звазство, що їх нема. Дивні люди! Їм здається, що послугуючися чужою мовою, тим самим закривають і своє націо-нальне обличчя: от подумавши „prawdziwy Polak, або настоящий русский“, яка безмежна наївність!

Бідаки не догадуються, що при першій погляді „пізнати пана по ховлях“, а досить почути два-три слова з уст такого добродія, щоб дати голову на відруб, що це-ж ваш рідний хазяїн!

Ми їхали з Рівного в Лупьк. По дорозі всідає двоох молодих панків. Przegraszka! — каже один з них — czy jęst wolne miejsce? Ми не від-знаємося, тільки вказуємо на віль-ну лавку проти нас. Розсілися наші сусіди і ведуть між собою розмо-ву по польськи.

— Заложуся, шепче мені мій при-ятель, що не ваші Українці; сам виношений одяг свідчить, що не намагають до пануючої нації, зреш-тою їх польська мова викликала би жолудкові корчі у кожного Поляка.

Потім ми стали говорити між собою нарочно голодно і вирзано. Наші сусіди зразу завовакли і оче-видно прислухувалися нашої роз-мові, по кількох хвилинах загово-рили між собою чистою україн-ською мовою!...

Пр. 1110/24. В імені Річпосполитої Поль-ської! Суд окружний карний як Трибу-нал поселив у Львові рішення на внісок Державної Прокуратури, що зміст часо-пису „Діло“ ч. 288 (10381) з дня 28. XII. 1924 р. в статті під заголовком: 1) „Кресова Рада“, а) уступ перед слова-ми: Таку, б) висліда можна словами в Ризі а) поговати міжлюдно б) між, а) уступ між словами: університету до двох літ, а) На-шочальна політика, б) рішення між сло-вами у-раїнсько-білоруських областей а) Видавати, б) висліда між словами осува-ти в Кресової Раді, г) уступ між слови-ми словами Кресової Раді а) знакоми Ф. Ф., 2) „Ніхка виклада“ а) цілий своїй особі „чужаго власне“ „Відавати П. К.“

жистить знамена ад і. злочину з 5 65 а) а. к. і ад П. злочину з 5 65 а) як і про-ступку з 5 303 зак. кар. уліка доконати а) дин 24. грудня 1924 року конфіска-ти за опраданню і зарядка знаменна шло-го наклад і видав по думі 3 493 а. кар. заборону дальшого розповсюдження то-го друкованого писма. Заразом видав наказ підвальному роль-торома тої часописи, щоб не рішати позистів безплатно, а найбільшій часті і то за першої сторони. Невиконання того наказу потягне за собою наслідки предначиної з 21 зак. друк. з 18. XII. 1882 д. н. д. № 0 ex 1863, а іменозасудження за пере-ступство на гроши до 400 з. к. — Львів, дн 27. грудня 1924.

(Згідно законів)

Жертва звання.

(ПАМ'ЯТИ Д-РА СЕЛЬВЕСТРА ДРИМАЛІКА В РОКОВИНІ СМЕРТІ).

Львів престає українське місто: тамтешні часи Володимирів Великих та Мономахів...

"Проши савад тут" — каже до нас жидівський фікер — "таде за-везь?" Але по дорозі говорять до нас вже по українськи. Іншаке Жи-док-портіє в готелі — той уперто говорить до нас по польськи, хоча не почує з наших уст нічого сло-ва, тільки українське. В Львові на вулицях чути тільки жидівську та польську мову, лише на торговниці домінує українська мова.

По дорозі з Львова до Ковеля були ми свідками такої провечної картини. Сидять собі в перелізі третій клас двох бородастих до-бродіїв поверх сорока літ і гутю-ють по українськи. Надходять кон-дуктор; один з добродіїв звер-тається до кондуктора по польськи, а проханням про якусь інформацію. Зав'язується розмова: оба добродіїв калічать польську мову до немож-ливості, частують кондуктора па-піросками і в його причіп навіть поміж собою говорять також по польськи! За хвилину переходить кондуктор до сусідньої перелізи і до нас долітають звітилки звуки української мови. Ми оба перехо-димо до сусідньої перелізи, щоби погнати, а ким то кондуктор за-вів українську балакучу? Ось сидить собі двох Жидів і говорять з кон-дуктором цілком по-польськи укра-їнською мовою! Не знати, чи бородасті добродіїв антигнали з цієї пригоди якусь науку для себе?!

Наші спостереження в Ковелі не поправили нічим сумного враження з дотеперішньої подорожі. Назавх Ковель так само представляється ні-би польське місто, як би враження приймали тільки ухвами, бо на ули-цях чуєш майже тільки польську мову, але вже зореві враження ано-сять поправку — ціла польщина опирається на Жидів! Шкава нація, що так скоро акомодується до то-го, чия горю! Ще вчора волин-ські Жида надавали волинським містам московський зверхній вигляд, а сьогодні ті самі Жида являються вже носіями польонізації! Шкаве ще й те, що серп українського моря виходить їм те все на здоровля.

З Ковеля через Володимир Волин-ський ми вернули до Львова. З усіх волинських міст у Володимирі ще найбільше дається планати, що не місто лежить на українській етно-графічній території. Однаке тільки в порівнянні з іншими містами Во-лині, без того порівняння також Володимир робить враження чуж-ненького міста.

Один вірадіний факт: у кожно-му місті Волині є українська кни-тарня. Ех! Як би то не заходили до книгарні та не розпитували, можна би мати приємну ілюзію... На жаль вже перший погляд по-нутрі такої книгарні розвіває роже-ві ілюзії. Полічки з книжками при-сіді кількітні порою, пообомту-вали пауки своєю пражою. Очевид-но ніхто їх не турбує: тут книжки суцільно дрімують на своїх по-чишках...

На столі продаються українські часописи. В Львові — інформую нас книгар — купують щодня два при-мірники "Шлях": перший примірник купує місцеве старство, а другий хтось з України і передає з рук до рук! Не забуваймо, що "Шлях" — одиницькошоденник на всі україн-ські землі під Польщею...

— Найкраще розходиться "Но-вий Час".

— Кілько примірників продає ва-ша книгарня?

— П'ять, вісім, найвище десять (!)

— А холське "Наше життя"?

— Приблизно так, як "Новий Час".

— А "Давін" Оскіяка?

— Того ніхто не купує. Приси-люють досить, спасибі їм, маємо на обгорту.

— А календарі?

— Ідуть по трохи, переважно на село. Село наш головний консумент, місто ж купує майже нічого. Жаль,

Ми часто чуємо і читаємо про т. зв. нещасні випадки з робітниками — в каналах, каменоломнях, рудокопях, що їх задусили газом і поналили земля, або дізнаємося про смерть робітника між колесами і лубами головної машини, що його вхо-пила пересильня. Але різко коли подумасмо за те, що в дійсності всі вони для нас і за нас перека-сно агинували. Рівнож без спочивання приймемо звістку про тяжку груд-ну недугу, або й смерть од неї складача-трукаря, що цілими довги-ми літами вдихав і проковтував в ідою дрібосенький пілок тяжких металів-черепок, хоча неосвіченими ніхто не сміє нас назвати. А коли знайде річ про смерть священика, що застудився в слоту студень в часі тяжкої дороги до хорого, або набавився якої тяжкої недуги від тогоже хорого — то се торкається нас хіба на хвилину, а аголом і мни-мося із сном, і не протестуємо. А вже на звістку про смерть лікаря дуже часто можна почути і з уст навіть деякого з його товаришів, але дуже часто від вездешного і всезнаючо-го провінційального столія суспіль-ності, що не признає ніяких ліка-рів, бо він за всіх них мудріший, та від представників духовної чепі іронічні замітки про те, що — сам собі напивав смерть, або — що по-гик лікаря, а собі не поміг, або й навіть — других виправляє на той світ, виправляв і його. Хоч лікаря, як і всі інші страдани, впає жерт-вою свого тяжкого звання.

А одним з найгірших і найбільше відповідальних занять людини є саме лікування других. В кого є крихта належного фахового знання, дрібка холодної розсудку жите-вої мудрости та сильна воля вла-сна — тому дуже легко стати своїм власним лікарем. Але лічити других з повною відповідальністю перед собою, людьми і природою (знанням її прав) може тільки той, хто теоретично і практично вповні пізнав здоровий і хорий організм, хто спокійно вмів визнати у всіх явищах властивих і побічних хору-бі і вікни той, хто своєю відпу-чистістю вмів піддержати і назад по-вернути нормальне життя до хо-рого організму.

Недаром то знаками д'кування є вузькі — чи то на палиці, чи на чаші Ескулапа. Бо лікар мусить бути таким мудрий, як і змії; він мусить вміти поконати їд-лютість змії-хороби: він має загоро-жити ці тасині страхи і прекрасні ества. Недаром то існує у всіх народів казка про догори знахо-ря-лікаря із Смертю, що вільно йому лічити хорого тоді, коли вона сто-ятиме в ногах хорого. Але він спас-царівні життя й тоді, як смерть

ставила в головах, обернувши ліж-ко царівні, та поучивши смерті на доказ її побороности вбити червотку в лісовому горішчю. Лі-кар — каже казка — заткав діогу вощком і носив довгі літа свою понятадьку в тісній темниці, поки через власну необережність не від-літав ліжок, а смерть його пер-шого положила...

Так, хитрістю і прозорністю на-лежить поконувати завжди безжур-ного, веселого і збиточного тола-риша життя — смерті. Недаром то премудрі Греки у своїй життє-радській асетаорчій увазі дали му-жеській назви і хлопичий вигляд життя й смерті — Βίος, Θάνατος. Не-запом то сей прекрасний молодець Θάνατος із палаючим смолоскипом постійно гадює у веселому по-ході життя, то тут-то там при-стане, майне світлістю подумків вини — і одного життя вже немає. ...Бо життя є слугою темного аду і прекрасної, завжди молоді мтеги усього життя земного Пенсефони; він є віщунм радості елісцьких леват і товаришем олімпійського мниочерпів Ганімеда; він є товари-шем панів землі — Діонісія і Сна, та підним братом і невідступним попутником життя.

Солодке життя й гірка смерть... найбільша різниця! — Так, говорять нам мудрий лікаря, невідступним то-варишем життя є смерть. Раз вона бейно і весело носиться по пиро-вищах живих, то знов помічить кудись далеко від нас, то знов плететься крок у крок за нами по болотистому шляху життя. Не бійтеся смерті, бо вона завжди з ва-ми і в вас, вона товариш тільки живого ества, будьте завжди готові піти за нею...

І ось посередником між нами, що прагнемо життє, та між неагомон-ною, скзатиб — завжди безжур-ною в своїм темпераменті збиточника — смертю стає від не-памятних часів лікар. Він — та са-ма людина, що в своїй безсильній могутності бореться на всі сторони за своє ествування, стає в'ч віків до нерівної боротьби із асвалдною смертю, повелителькою всього жи-вого. З віку на вік перетас лю-ство через своїх наймудріших, най-проворніших і найхитріших слуг-оборонців способи боротьби за здоровля, за життя... І на сьому шляху постійного змагання життя із смертю падають один за другим отсі безстрашні воїни-лікарі у невпинному стремлінні вирвати смер-ті їдке жало, вчинити її хоч не так безсердечно і сазавільно-лютого. І не без успіху йде отся невогонна бо-ротьба людства за право на... одну малесеньку хвилину життя в безконечній вічності...

дірвати від рілі і впровадити його в місто. Треба подбати про те, щоби сільська молодь вичувала ремесло, торговлю і т. п. та емігру-вала до міста.

І ще одно мушу вам сказати: ви заподто мягко і делікатно ста-вите-я до своїх Жидів. Завдяки цьому, вони цілком не числяться з вами. Це просто нечувана річ, щоби купці так ігнорували своїх покупців. А вони не тільки ігнору-ють вас, але служать зрядцям антиукраїнської екстерінаційної по-літики. Вони в першу чергу поши-рюють на вашу землю чужинську зверхню політику. На це найуспі-шнійша рада: організація націо-нальної торгівлі!

Ми приїхали у Львів і розпо-щавились, пішли до себе. Я вдяч-ний сьому приятелю, що намовив мене до цієї прогульки по Волині. Під його проповідом вона була для мене дуже поучаюча. Щоби водати до відома, що бачило на Волині око чужинця, я й опишу її як можна докладно.

Віспа — чорна смерть, заданка - дифтерит, гнійний сифіліс, морова попість — горячка — тиф, холера, скаження — сьогодні, замечені в час, при належному заході лі-каря — для нас вже нестрашні. Людоство вже знає від сторожів і оборонців свого життя як в сім хоробак заховуватися, як від них звільнятися; а лікарі, лікуючи — постійно стежать за розвитком і об'явами хороби, за діланним протихоробних середників, за по-мощанням різних хоробних проце-сів у людському організмі — і по силі своїй, помагають людині та живині вернути до здоровля навіть з захотки, та помічення свої переда-ють один другому для збогачення скарбниці науки про лікування...

Повалда, є ще хороби, з якими годі справитися і найученішим та найзручнішим лікарям — особливо внутрішні, куди такий тяжкий доступ для постійного досліду переміш, тож шляху травлення, дихання, нер-вів. Але наука належного життя — гігієна, та зміла забезпечка орга-нізму від захоріння — профілакти-ка, адебільша являються найкра-щими помічниками аченого лікаря, що ім протигом і ціною довголітніх послідів і досвідів дійсно створив. А настоїчу сьому трикутничковій силі: медицині, гігієні, профілактиці, що своїми рамелами окуряють осере-док — життя, тягнуть луці — жи-вотної сили, незлобної волі до життя, слухняне й теопеліве вико-нування приписів лікаря, довіря хо-рого та його охоруження до лікаря, одним словом такі міцні ниточки, що иноді на одній з них повисне — і спасеться найтяжчий хорий.

А коли порється иноді й груба-ний ланцюг життя, то сьому певно не вина лікаря, тільки звичайно ви-димість міці сього ланцюга, бо лі-кар, що дійсно лічить хорого — ще більше дожить за його життя я сам хорий, бо знає чимало такого чого — слава Богу — не дано хо-рому знати й бачити. В хоробі й здоровлю лікар є дійсним прите-лем, а може й другим я людиною. Зрозуміти хорого, виникнути в його настій, характер і темперамент, вміти використати всі слабкі й сильні сторони особовости, для сього по-трібно багато прекрасних прикме-усього ества лікаря, що своїм фа-ховим знанням має допомогти хорому.

А коли сей лікар, помагаючи хо-рому, зариває власний свій орга-нізм убитою їдлю, що сплила з жала лютої смерті, в тяжкій муш усього затрошеного організму побач-ить над собою задуману статі молодечого Θάνατος-а, що повільно нахилив світлістю вниз, тоді ста-ють небед його очима довгі ряди нещасного хорого людства, якого він так вірно, совісно й ревно слу-жив, та веселить його вдячними усміхами побіди над смертю здо-ровля — життя...

І він у послідні, безконечно довгі хвилини конання, коли вже останні іскри життя гаснуть, з радістю ба-чить: "я вмеру не воя; велика частка мого я буде жити у тих — кому я до життя вернув поміг, а ще біль-ша в тих, що десь там у тьмаві будучині грядуть завдяки мійому досадові й дослідів. Так... ко-лись вярве людство в смерті догте, аж до мудоти предове життя... але для мене... найкращим лікарем і дру-гом є смерть, що заведе мене до Того, в кого найкраще всім... що трудилася, що тягар життя дивтали. І. І. 1925. І. Савицький.

СЛАВНО-ВІСНА РЕСТАВРАЦІЯ

та кімната до енідань

Р. Ф. ЛІССЕРОВОЙ

у Львові, Ягайлонська ч. 3.

Перує значенні обіди і вчери. До-бірний буфет. Першорядної якості напитки краєві і заграичні.

Мова цифр.

Недавно минуло п'ятнадцять років від часу, коли в Україні. Перегляд найважливіших політичних подій за той час ми писали в тепер бажано підвести підсумки діяльності тої влади на деяких ділянках при допомозі найпевніших даних бо цифрових. Ці цифри беремо з офіційного звіту, який складає перед Президією Спільного Центрального Виконкому голова Українського Раднаркому Чубар.

Освіта: На 27.600 тисяч мешканців є тільки 16.257 шкіл з 1.544.000 учнів. Поза тим є 9.236 т. зв. ліквідаційних пунктів неписьменності через які пройшло 650.000 робітників. Вищі школи туди не входять в рахунок. Обов'язкове і загальне навчання має бути зреалізоване щойно за 6 літ. Коли взяти на увагу число заселених одиниць, то дістанемо таке зіставлення. На 41.664 заселених місцевостей є тільки 16.257 шкіл. Шлях до загального і обов'язкового навчання дуже далекий.

Опанування та перебудова села: На Україні є 4.800.000 селянських дворів з 22.500.000 селян. Опановують село і перебудовують його соціально перш за все комітети незаможних селян. Отже на 22.500.000 селян є тепер зорганізовано в комнезах заледви 770.000. Другою такою установою, що має перебудувати село є "Робітземлі". Він має заледви 75.236 членів і опікується 200.000 наймитів. Слід зазначити, що далеко не всі члени комнезахів і "Робітземлі" є комуністами. Їх нараховується в одній та другій установі не більше як 8—10 відсотків. Комнезаци чи краще їх члени ведуть господарку в так званих господарських комунах і колективах. Їх нараховується тепер 5.300. Ці комуни та колективи господарства є авангардом в збудованні села для комунізму. Одним із засобів радикали для досягнення соціальної перебудови села є кооперація. Вона має знищити непмана, отже дрібного приватного торговця. До кооператив намагаються провести якнайбільше членів комнезахів, щоб вони їх опанували. Тепер говорять вони 25 відсотків усіх членів кооператив. Отже при допомозі цих 850.000 тисяч зорганізованих незаможників і лісових та земельних робітників хоче радикали перебудувати соціальну будову села та змістити цілковито буржуазну селянську психіку 22 з половиною мільйонів українських селян на психіку пролетарську. Бо ясно, що коли не маючись на психіку, то нема що й казати про соціальну перебудову.

Сільсько-господарський кредит: Велике лихоліття спричинило велику трізу сільського господарства. І через те воно не може обійтися без кредиту. Отже в 1924 р. було уділено сільському господарству рахунок 20 міль. карб. кредиту, що дає по 4 карб. на одно селянське господарство. А без кредиту господарство не розвивається і не піднімається. Саме тепер йде в радянській пресі дискусія на тему того кредиту, але про це напишемо окремо. Ось такими скромними матеріальними і ще скромнішими моральними засобами перебудовується і опановується українське село.

В. М.

ВАЖНЕ ДЛЯ ПАНЬ!

500

різних, вапняних, доломітних, дуже точних, випробованих, практичних порад з обсягу жіночого домашнього і кухонного господарства

500

та як додаток

обширний (на 22 сторін) гігієнічно-косметичний, фахово опрацьований поради для пань з поданнями численних, думів дочкадних лінійських порад, поучень, приписів і рецептів як планати і удеювати красу та як поступати в різних неадаптованих краях

подає коби календарної часті

1170 1—1

Практичний Домашній Календар на 1925 р.

(Видання фінальне "Права")

Календар цей являється неспівом фахово на кштр подібних англійських, французьких, німецьких і т. п. жіночих календарів та фахових підручників.

Ціна одного примірника 2 зол. Замовлення за попереднім надісланням календарів (2 зол. за календар і 35 сот. на рив. посилю) або за післяплатою наляжить сплати на адресу:

Накладни "Права". Львів Ринка ч. 10.

Наклад на випускання, тому календарі співітисся з замовленнями.

Національний Музей у 1924 р.

I.

Серед дуже тяжких умовин війшов Національний Музей у 21-й рік свого естування. Тяжка криза грошева в краю й у світі, недоступність книжкового ринку України і Росії, загально-національна пригніченість — ось тло цілорічної драми буденщини, на якому йшла тихою ходою внутрішня науково-освітня діяльність Музею. Були, що правда, ще тяжчі роки боротьби за власне естування, але не було тяжчого для самої праці, що самохіть — по приказу життя обхопила велику царину систематичного наукового досліджування давньої національної творчості. А сю працю треба було доконечно виконати, щоб в люті часи упадку і розтінні показати — і власній суспільності і всьому світу ясне обличчя немирущої сили національного Генія.

Безграничною щедрістю Основника Музею, що від першої хвилини свого Владицтва у Львові вже 25 літ ложить при всяких нагодах великі гроші на зібрання безцінних пам'яток національної давнини, та від 20-х літ удержує Музей, дала Управі Музею змогу на основі власних музейних збірок приступити до дуже важкої науково-видавничої діяльності в області жерел до історії українського мистецтва й української культури. Ся діяльність увінчалася в 25-ліття першої друкованої на Україні у Львові книги об'ємистим виданням П. Початки книгопечатання на землях України із 560 знімками — свідками давньої книгопечатної умілості і чималою мистецького смаку давніх книжників-Українців. А з попередніми 4-ма випусками "Прикрас рукописів Галицької України XVI. в." науково-видавничу діяльність Національного Музею дала вже тривалі основи до дальшого належно повного обслуговування цієї так мало ще дослідженої в нас ділянки нашого власного давнього мистецького доробку.

Вагу сеї зовнішньої праці Національного Музею оцінили належно без всякої пристрасної ширанижності жерельної праці — на Україні, в Румунії, Франції, Німеччині і Польщі цілим рядом оснєвних рецензій, в яких не тільки вказали на добрі сторони, але й річезво зв'язали видане із світовим мистецтвом.

В найближчому часі появляться праці архітектора В. Січинського "Дерев'яні церкви і дзвіниці Галичини XVII—XIX. в." в цілм рядом потрібних архітектурних рисунків і текстом, та "Архитектура в стародруках", на яку досі не звертали належної уваги дослідники історії дерев'яного і кам'яного будівництва України. — За сим підуть видання, присвячені обслуговуванню людського мистецтва, чим має бути обхоплена цілість мистецької творчості України по зібраним у Національному Музеї пам'яткам.

Очевидно, що в самій суспільності, яка здобільша живе в круї буденних потреб, не всі видання музейні, хоч як вони були б важкі по своїй суті, стрінулися

длаковою прихильністю. Зібрані з усяких горіш, малодоступних для людського ока скринь і комір, покриті густою верствою пилюки, цвілі і болота, належно очищені і злучені в однорідні цілості — предмети і пам'ятки давньої національної мистецької культури, для одних були мало цікавими — як церковно-побутові речі, а для других надто великою розкішю. "Ми — не церква, щоб брати сі видання" говорили одні; "є більше важні справи — як досліди наукові" говорили другі; "ми на те не вчені" — говорили інші миряне і духовні.

Проте однак Управа Національного Музею продовжала і продовжувати збирати, зберігати і відслідковувати з під пилу ніків прекрасні плоди творчого життя предків та розкривати для всіх немирущої можливості розвитку національного Генія. Давні церкви України позістануть для Музею на дальше предметом найглибшого і найширшого інтересу, бо вони заховують ще чимало скарбів неплісної давнини, а тиха праця в царині систематичного обслуговування зібраного і пізнаного позістане й на будуче — найвищою ціллю життя музейників, що тільки тим робом зможуть причинитися і до політичного розвитку нації. А вагу сеї праці Національного Музею оцінить належнито кожний чинний політик, економіст і суспільник, який розуміє, що широкому культурному світові належить показувати не тільки блестячі зовнішні одяги й поведінки представників нації, але й сталі цінності загальної вартості.

З огляду на все вище згадане, Управа Національного Музею є певною того, що протягом 1925 р. вона найде значно більше матеріальної уваги до високих культурних потреб сеї установи, як се діялося в минулих роках, коли по незалежності од Управи обставинам їй не було ніякої змоги звернутися з річними звітами до ширших кругів суспільності. Правила, посередно говорили до неї ті наймолодші, що ставлять перші кроки на полі суспільної діяльності, своїми статтями про давню книгу України, про розвиток українського друку і його культурно-національну вагу, які вони склали на основі постійної праці в науковій роботі Національного Музею. Статті О. Бриквичівної в календарі Просвіти 1924 р., С. Охримовича в Новім Часі, Б. Кравцова в Українськм Голосі і Г. Гарабурди в Літературно-Науковім Вістнику 1925 р. про книгу і стародрук — нехай будуть живими свідками животворного впливу збірок Національного Музею на майбутній приріст наукових праць. В найближчому часі збірки музею промовлять знов до сих майбутніх новим сторінкам своїх цінностей, на що тут заздалегідь звертається увагу всіх.

Пам'ятаймо! Рідна Школа — це на родня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!

ОСТАННІ ВІСТІ.

Мін. Ратийські на східних "присах".

Для 10.1. мін. внутр. справ Ратийські прибув до Рівного. Відвідів до Корня на граничну інспекцію. З Корня відіхав мін. Ратийські на ревзію відділу граничної сторожі в Гош. На самій границі відіхав перехідні пункти і ново збудовану граничну партію.

Кріза мін. кабінету.

Парл. фракція центру заявила, що не візьме участі в есент. кабінеті д-ра Лютра. Тому його спробу утворити кабінет можна вважати безуспішною.

Кулідж проти розвбровання.

Райтер заїждляє з Вашингтона, що през. Кулідж є проти артилерійського розвбровання кораблів Зед. Держав. Ця з огляду на постанови догвору про морські зброєння. В Англії вважають противним договорів.

Румунія не переговорює з СРСР.

Румунське міністерство заграничних справ заперечує, начеб подорож до Парижа румунського мін. для Бесарабії інкулеца, мала на під відновлення переговорів із радянським урядом.

В Італії.

Італійська опозиція вже нині з тим, щоб в разі участі в виборах, утворити одношлий блок. У кожному окрузі опозиція ставила би одного кандидата. Розділюва би мандати гол. опозиційний комітет, так, що за основу брали би число голосів, одержаних кожною партією в останніх виборах. Уряд задумує перевести роєправу за абнастаб Матеоті ще перед виборами.

Справа Радіча.

На волю випустили Радічевого сина, Володимира і студ. Станчіга і Булову, бо їм не могли доказати, що плянували атентат на мін. проєві Прібічевіча. Вол. Радічеві не могли доказати, що організувала селянські бунти. Власті відказалися дати пашпорт б. мін. загр. справ Трумбічеві, котрий піднявся боронити Радіча.

Конференція мін. загр. справ балтійських держав.

Конференція міністрів заграничних справ Естонії, Фінляндії, Латвії й Польщі в Гельсінгфорсі відбудеться 16-го і 17-го січня. Польський мін. загр. справ Скішнінський виїхав до Гельсінгфорсу 11 го ч. м.

Німеччина оголосила безконтрактний стан.

10.1. утратив правосильність уст. версайського договору, який гарантував союзникам князулю найбільшого упрніаєння в обсаді мита. На цій основі німецький уряд проголосив безконтрактність у відношенні до всіх держав, які не мають з Німеччиною торг. оговору. До них Німеччина примінює старі митні тарифи. В нових торг. тарифах Німеччина признала значні знижки Австрії й Іспанії. Безконтрактний стан примінила Німеччина також до В. Британії, котрої торг. конвенція з Німеччиною ще не ратифікована.

Румунія надає видачі фльота Вранглія.

Румунія зажадала, щоб їй вдалося Вранглеву фльоту. Мотилує не жадання як гарантії для її претенсій до СРСР. Претенсії ці основуються на цьому, що підчас світової війни, коли Румунія боролася п бої союзників, увесь засіб румунського золота вивезено до Москви. Там скарб дістався у руки большевиків. Вартість цього золота перевищує вартість Вранглевої фльоти, що складається з 40 вояків корабля. в цьому з 3 паничирів

20 С. М. здержується висилку часопису тим Вп. Передплатникам, що залягають з передплатою за біжучий місяць. Передплата на біжучий місяць 4-20 зол.

